

זכויות וחובות של בת השירות הלאומי

מטרות: ◀

- להביא למודעות הבנות את הזכויות והחובות של בת השירות הלאומי.
- לברר עם הבנות את החשיבות והתועלת של שמירת ההוראות הכתובות בתקנון לטובת הפרט והכלל.

עזרים: ◀

- סעיפים מתוך המסמך "זכויות וחובות בת שירות לאומי" (נספח)
- כרטיס משימה זוגית
- כרטיס משימה קבוצתית

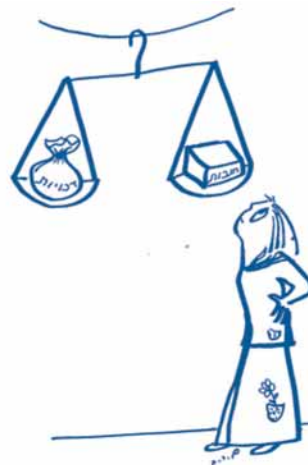
מהלך ההפעלה ◀

שלב א' - זוגי במליאה

המנחה מחלק את המשתתפות לזוגות. כל זוג מקבל כרטיס משימה ובו איור והנחייה לכתוב מהן הזכויות והחובות של בת השירות הלאומי.

כרטיס משימה זוגית

מהן, לדעתכן,
הזכויות והחובות של
בת השירות הלאומי?

שלב ב' - קבוצתי

המשתתפות נחלקות לקבוצות בנות 3 עד 4 זוגות. כל זוג בוחר שתי זכויות ושתי חובות מתוך הרשימה שיצר, וביחד בונות מסמך המהווה את תקנון הזכויות והחובות של בת השירות הלאומי. התקנון שיוצרת הקבוצה יכול את התחומים הבאים: חופשות, נסיעות, מגורים משותפים ושונות.

המנחה יחלק לכל קבוצה דף ובו סעיפים מתוך המסמך "זכויות וחובות בת שירות לאומי" ויבקש מבנות הקבוצה לערוך השוואה בין תקנון הקבוצה שהן יצרו לבין המסמך שקיבלו.

הקבוצה עונה על השאלות שבכרטיס המשימה הקבוצתית.

שאלות לדיון:

1. האם יש הבדל בין שני המסמכים? ממה לדעתכן נובע ההבדל?
2. האם היה סעיף שהפתיע אתכן? שהפריע לכן? שקומם אתכן?
3. האם היו נושאים שהעליתן במסמך שיצרתן והתקנון אינו מתייחס אליהם? מדוע?
4. האם המסמך מנוסח כמסמך מחייב או כהמלצה בלבד? נמקו.

שלב ג' - במליאה

שאלות לדיון:

1. בהפעלה זו עסקנו בארבעה תחומים מתוך תקנון הזכויות והחובות של בת השירות הלאומי. האם ישנם תחומים נוספים שבהם צריך התקנון לעסוק? מהם?
2. מהי החשיבות והתועלת של ציות לתקנון בהיבט הכללי ובהיבט האישי?

האדם - שילוב של זכות וחובה

בסינתזה שאנו חייבים בה בפרשנותם של חוקי היסוד, זו-מהותיות זו שבערכים יהודיים שעניינם חירות האדם וכבודו, זכויותיו וחובותיו, מצויה היא בהרבה פנים, ונזכיר כאן פן אחד נוסף. בפסיקה ענפה הדנה בזכויות האדם, ציטטנו לא אחת מדברים שנאמרו במשנה:

לפיכך נברא אדם יחידי, ללמדך, שכל המאבד נפש אחת מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא; וכל המקיים נפש אחת מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא. ומפני שלום הבריות, שלא יאמר אדם לחברו: אבא גדול מאבך; ושלא יהיו המינין אומרים: הרבה רשויות בשמים. ולהגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא: שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד, וכולן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד מהן דומה לחברו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר: בשבילי נברא העולם.

דברים מאלפים. אך אין זו תורת האדם כולה. על כך נימצא למדים מדברי המזמור שבתהלים:

כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, ירח וכוכבים אשר כוננתה. מה אנוש כי תזכרנו, ובן אדם כי תפקדנו? ותחסרהו מעט מאלקים, וכבוד והדר תעטרנהו. תמשילהו במעשי ידך, כל שתה תחת רגליו.

וכך אמרנו במקום אחר:

מצד אחד - כבוד והדר תעטרנהו, כל היקום כולו הוא תחת רגליו, והוא, האדם, הופקד על כל הבריאה; מצד שני - מיהו האדם כי ייזכר, ומיהו כי ייפקד. הוא אינו אלוקים, הוא חסר מעט מאלוקים. לאדם אין רק זכויות. יש לו גם חובות. ואולי נכון לומר: לאדם אין רק חובות. יש לו גם זכויות. זוהי תורת האוטונומיה הפרטית של האדם, ההגשמה העצמית. שיא הגדולה ושיא הענווה והצניעות. שילובם של שניהם - הוא האדם.

מאלפים הם דברי ר' שמשון רפאל הירש, מייסדה והוגה של אסכולת "תורה ודרך ארץ" בפירושו לפסוקים האמורים:

כי ילמד האיש שהוא בבחינת "אדם" את תורת "כי תפקדנו", את המושג הנשגב, הגואל, מושג החובה, את תפקיד החיים הנתון לו על-ידי ה'... ורק ממה שעוזר לו במילוי חובתו באה לו גם זכות מבוקשו ושאיפתו, ה' הוא מקור חובתו ומטרתה, והיסוד לזכותו...

ועד איזה רום-עולם שאין שני לו בין כל הבריות, הרים ה' את האיש שהוא בבחינת אדם... כעבד ה'... גבוה מגובה הכוכבים ומרומם מכולם, עומד האדם הטהור כעבד חופשי ונושא הכרה, היחידי שנקרא למלא את תפקידו מתוך בחירה חופשית ומוסרית, ואשר על-ידי הבחירה החופשית המוסרית הזאת, שהוא נושאה במלוא ההכרה, הינו - אחר ה' עצמו - היצור היחידי בעל החירות המוחלטת, היצור האישי היחיד בעולמו של הקדוש ברוך הוא, כאישיות מוסרית חופשית המכירה את ערכה ונישאת כמעט עד לאלוהות, מעוטרת ב"כבוד והדר"!

אכן, ביסויה של הגות זו באשר לזו-מהותיות של עקרונות היסוד של חובות וזכויות, של חירות ועבדות, של גדולה וענווה, הורתה ביסוד האמונה של בריאת האדם בצלם אלוקים. אך זו-מהותיות זו הייתה לחלק אורגני של מהות הערכים היהודיים, והיא חלק בלתי נפרד מהערכים היהודיים המהווים יסוד מוסד ביצירת הסינתזה בין הערכים היהודיים והערכים הדמוקרטיים, כפי שאנו מצויים מכוח הוראות סעיפי המטרה והאיזון בשני חוקי היסוד: כבוד האדם וחירותו וחופש העיסוק.

(מנחם אילון, "כבוד האדם וחירותו" - בצלם אלוהים בראותו, בתוך: פרשת בראשית, תשס"ב, גיליון מס' 47)

כרטיס משימה קבוצתית

קראו את סעיפים מתוך המסמך "זכויות וחובות בת שירות לאומי" שלפניכן ודונו בשאלות הבאות:

1. איך אתן מפרשות את ההוראה בסעיף שלפניכן? האם הוא נראה כמסמך מחייב או כהמלצה בלבד? נמקו.
2. נסחו 2-3 הוראות מעשיות הנובעות מסעיף זה.
3. נסחו סעיף אחד שיעסוק בזכויות שהייתן רוצות לקבל במהלך שירותכן ודונו בחשיבותו.
4. רשמו מקרה או אירוע העוסק בנושא שקבוצתכן דנה בו ואשר לדעתכן הקפדה עליו ככתבו וכלשונו והפנמתו עשויות למנוע חיכוכים במהלך השירות.

א. הוראות כלליות

1. התנהגות של בת שירות לאומי מתבטאת בהקפדה על הופעתה החיצונית, באורח חיים ובהליכות התואמים את דיני ישראל ומנהגיו, בשעות העבודה ובשעות הפנאי.
2. עבודתה של בת שירות לאומי במסגרות שאושרו על ידי הגוף המפעיל, בחינוך הפורמאלי והבלתי-פורמאלי, נפרסת על לא פחות מ-40 שעות שבועיות ובהתאם לצורכי המוסד שבו היא מועסקת.
3. הסמכות הקובעת בכל הנוגע לעבודת הבנות בכל תחום היא של מנהל המוסד והרכזת האחראית מטעם הגוף המפעיל.
4. היעדרות מעבודה מחייבת אישור מראש של מנהל המוסד והרכזת האחראית.
5. אסורה עבודה בשכר בתקופת השירות הלאומי.

ב. חופשות

1. שנת השירות מתחילה באחד בחודש אוגוסט.
2. עבור חודש אוגוסט ישולמו דמי כיס.
3. הבת זכאית לימי חופשה בימים כדלקמן: ערב ראש השנה, ערב יום הכיפורים, ערב סוכות, ערב פסח וערב שבועות. כמו כן זכאית הבת ליום חופשה אחד בחנוכה, בפורים ובתשעה באב. גם בימי חול המועד פסח אין הבנות חייבות לעבוד!
4. הפעילות במסגרות בלתי פורמאליות מסוימות (כגון: חונכויות תנועת נוער וכדומה) נמשכת גם בימי החופשה מלימודים. כל יציאה לחופשה תתואם ותאושר כדי להימנע מפגיעה בפעילות הרצופה.
5. משרד החינוך בשיתוף עם הגוף המפעיל רשאי להורות על קיצור ימי החופשה לטובת משימות לאומיות דחופות וחיוניות.
6. ככלל: אין ימי החופשה בשירות לאומי חופפים לימי החופשה במוסדות החינוך!

ג. נסיעות

1. חל איסור מוחלט על נסיעה בטרמפ.
2. בת המתנדבת מחוץ למקום מגוריה זכאית לתשלום עבור נסיעה הביתה (הלוך וחזור) פעם אחת בחודש.
3. נסיעות בעיר לצורך העבודה - משולמות על ידי הגוף המפעיל. דמי הנסיעה משולמים עבור נסיעות בפועל ועל פי רישום. במקומות שבהם יש חופשי חודשי, הבת תקבל חופשי חודשי.
4. נסיעות לימי עיון משולמות על ידי הגוף המפעיל. דמי הנסיעה משולמים עבור נסיעות בפועל ועל פי רישום.
5. מחירי הנסיעות מחושבים לפי גובה מחיר נסיעה באוטובוס. נסיעה באמצעי תחבורה אחר תשלום לפי גובה מחיר נסיעה באוטובוס בלבד.
6. בת המשרתת במסגרת המתפרסת על פני מספר יישובים, תקבל כרטיס חופשי חודשי מהגוף.

ד. מגורים משותפים

- כל בת אחראית לאווירה מתאימה ולאורח חיים המתחייב מהיותה בת דתייה המשרתת במסגרת השירות הלאומי.
1. תהיה הקפדה על כללי הכשרות, קניית מזון בהכשר רבנות מוכרת בלבד. בישול האוכל והכנתו בהתאם לדיני ישראל.
 2. קיים איסור מוחלט על אירוח בחורים בדירת הבנות.
 3. היעדרות מהמגורים בשעות הלילה תהיה בהתאם לכללים שייקבעו על ידי הגוף המפעיל.
 4. היחסים בין הבנות יושתתו על מידת החסיד: "קשה לכעוס ונוח לרצות".
 5. הבנות חייבות להשתתף בשיעורים התורניים הנקבעים על ידי הרכזת האחראית.
 6. הבנות חייבות לשמור על הרכוש והציוד במגורים.
 7. כל בת תשתתף ותישא בעול הקיום היום יומי וכן בסידור הדירה ונקיונה.